

STENPRISET 2014

Avsked som berör

Strindberg Arkitekter tilldelas Stenpriset 2014 för renoveringen och tillbyggnaden av krematoriet vid Norra kyrkogården i Kalmar.

– Man har fångat kalkstenens själ och gjort renoveringen till ett smakfullt exempel på användning av svensk natursten med stark karaktär, säger Kai Marklin, ordförande i Sveriges Stenindustriförbund.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **ANNA RUT FRIDHOLM**

STENPRISET DELAS UT av Sveriges Stenindustriförbund till ett projekt i Sverige där natursten använts på ett estetiskt, hållbart och nyskapande sätt. Ombyggnaden av krematoriet i Kalmar började med ett skärmtak 2006 och slutade åtta år senare med en ombyggnad för 40 miljoner kronor, där den lokala kalkstenen fått en framträdande roll.

– Det är också ett pris till regionens hantverkarskunnande, säger Staffan Strindberg vid Strindberg Arkitekter, som tillsammans med kollegan Nick Flygt får priset.

Kalmar kyrkliga samfällighet är beställaren. Per-Ola Hallberg, chef för fastighets- och begravningsverksamheten, förklarar komplexiteten i uppdraget:

– I dag kremeras 80 procent av alla avlidna, det påverkar också synen på den traditionella begravningsritualen. Tidigare avslutades den vid graven eller i kyrkan, men med fler trosuppfattningar och nya traditioner följer också nya önskemål och krav på krematoriet som plats för ett sista avsked, säger han.

SEDAN 2013 ÄR begravningsavgiften skild från kyrkoavgiften och alla som är folkbokförda i Sverige betalar begravningsavgift, som ska finansiera alla typer av konfessioner. Svenska kyrkans församlingar är huvudmän för verksamheten, utom i Stockholm och Tranås där kommunen har uppdraget.

– Vid invigningen hade vi öppet hus

och 200 personer kom på besök. Det är tydligt att formerna för hur vi tar avsked berör många och är något som man vill veta mer om, säger Per-Ola Hallberg.

Han är själv väldigt nöjd med ombyggnaden.

– Det är en mjuk och varmt ombonad miljö som möter besökaren och skapar en känsla av att vara tillsammans. Samtidigt finns en kontinuitet, med kopplingar till historien.

HENRIK MARTINSSON ÄR en av delägarna i familjeföretaget Mysinge Stenhuggeri, som levererat stenen. Han ser priset som ett erkännande för ett väl utfört arbete och högt hantverkarskunnande.

– Det här är ett relativt litet projekt,

MOTIVERING

”Den varsamma renoveringen och tillbyggnaden av krematoriet vid Norra kyrkogården i Kalmar präglas av harmoni på flera plan – mellan den nya och den ursprungliga byggnaden, mellan ute- och inomhusmiljöerna, mellan olika material och mellan olika bearbetningar av den natursten som använts. Arkitekterna använder kalkstensens många uttrycks- och funktionsmöjligheter och har lyckats fånga stenens själ. De visar även stor omsorg om avskedets olika uttryck i ett mångkulturellt samhälle. Projektet har genomgående höga estetiska kvaliteter.”

FOTO: KAI MARKLIN

Glada vinnare [från vänster] Joakim Nilsson, Ölands Stenmontage, Henrik Martinsson, Mysinge Stenhuggeri, Anders Åkesson, Kalmar pastorat, Agnes Kristianson, Gröna Rummet Landskapsarkitekter samt Staffan Strindberg och Nick Flygt, Strindberg Arkitekter.

därför är det extra roligt att man tagit fasta på helheten och detaljerna. Det är till exempel inte så ofta man får chansen att jobba med tandhuggna ytor som på ”mattan” i avskedsrummet, säger han.

Det är också ett arbete som påminner om naturstensens tidlöshet, betonar Henrik Martinsson.

– Den åldras både mekaniskt och estetiskt på ett sätt som andra material inte är i närheten av. Därför är det bra för hela branschen att Stenpriset lyfter fram den hållbarhet som blir allt viktigare. ■

LÄS MER

STOR INTERVJU MED VINNAREN
STAFFAN STRINDBERG PÅ S 22–27.

FOTO: HANS RUNESSON

BERTIL VALLIEN

Stenpriset On Tops skapare

FÖR BERTIL VALLIEN är glas och sten två varianter av samma material.

– Därför fungerar de också väldigt bra tillsammans, säger den legendariske glaskonstnären och skulptören som har formgivit Stenpriset *On Top*.

Han promenerar ofta på stenbrott och letar efter intressanta ”skrotbitar” som han plockar med till Emmaboda Granit för bearbetning.

– Vi jobbar otroligt mycket med sten på glasbruket, både vid montering och när vi skapar kombinationer. Det går att åstadkomma härliga konstraster, särskilt när man jobbar med lite ruffare ytor i kombination med glas. Och när vi får beställningar på stora serier ger stenen ofta en auktoritet till glaset, säger han.

Trots materialens förmåga till konstraster ser han även stora likheter mellan dem.

– Man tar bokstavligen något från naturen, jordens ursprung, som man förädlar. Glas har ju egentligen samma beståndsdelar som sten, glas är sand som man bearbetar, säger han.

DIABASEN ÄR FAVORITSTENEN, med sin svärta och möjligheter till olika bearbetningar.

– Den är otroligt vacker och du kan åstadkomma så många nyanser med den. Men jag har även arbetat en del med marmor.

Bertil Vallien understryker även glasrikets och stenrikets samlade historiska betydelse för den bygd som han själv verkat i sedan början av 60-talet. Det är ett arv som han både förvaltar och känner stor respekt inför.

– De har varit oerhört viktiga näringar i flera hundra år, och det finns ett enormt samlat hantverkskunnande här. Jag har själv aldrig huggit i sten och är oerhört imponerad av den som har förmågan att ”lyssna på stenen” och sedan vet precis hur den ska klyvas för att få de bästa bitarna till gatstenen.

Men han har själv aldrig känt sig dragen till att jobba konstnärligt med bara sten.

– Nej, jag har ju haft ett tydligt kommersiellt uppdrag inom glasindustrin som har tagit all min tid. Mitt jobb är att vara den yrkesverksamma konstnären och

formgivaren, som i sin tur haft tur att jobba med många andra duktiga formgivare och hanverkare. Mina egna verktyg har för det mesta varit pennan och papperet.

Hur tänkte du när du utformade Stenpriset On Top?

– Jag har använt trappan som ett slags metafor för utveckling. Trappstegen står som en kontrast till kubens råhet, den råhet som trappstegen leder vidare från. Och när man har kommit högst upp i sin utvecklingstrappa väntar ett guldorn i form av en mässingsknopp. Man har helt enkelt nått hela vägen.

TEXT PETER WILLEBRAND